

המלצה להעמיד לדין משמעת שופטת שמסרה תיקים חסויים לסטודנט

נציבות תלונות הציבור על שופטים קבעה כי השופטת איריס אסל "כשלה חמורות" והפירה את כללי האתיקה כשניהלה עם סטודנט קשר שכלל התכתבויות חריגות ובלתי-ראויות

רויטל חובל 24.01.2015 08:42

נציבות תלונות הציבור על שופטים המליצה באוקטובר האחרון בפני שרת המשפטים לשעבר ציפי לבני להעמיד לדין משמעת את השופטת איריס אסל, לאחר שנמצא כי העבירה תיקים חסויים ורגישים לטיפולו של סטודנט שסייע בעבודתה, ושעמו גם קיימה התכתבויות חריגות ובלתי-ראויות, כלשון ההחלטה.

אסל, בת 40, בתו של מנהל בתי המשפט לשעבר דן ארבל, ששימש מנהל בתי המשפט בתקופת כהונתו של אהרן ברק כנשיא בית המשפט העליון, קודמה בשנה שעברה, לאחר כהונה כרשמת במשך שש שנים, לשמש שופטת בבית המשפט לענייני משפחה ברמת גן. יצוין כי הקשר המשפחתי בין ארבל לאסל לא מופיעים ברשימה הרשמית של קשרי המשפחה בין השופטים.

לפי ההחלטה של הנציבות, סטודנט שסייע לשופטת במסגרת קליניקה של סטודנטים למשפטים טען כי אסל הבטיחה לו להתמחות אצלה וחשף בפני נשיאת בתי המשפט במחוז תל אביב, זיוה הרמן הדסי, שורה של התכתבויות וחילופי דברים חריגים גם בווטסאפ בין השניים.

הנושא הובא לידיעת נשיא בית המשפט העליון לשעבר אשר גרוניס. גרוניס הביא את העניין לביורור הנציב, וזה ראה את המקרה בחומרה והחליט לנקוט אמצעי חמור ביותר העומד לרשותו, המלצה להעמדה לדין. נציב תלונות על השופטים הנוכחי אליעזר ריבלין לא חתום על החלטה זו, אלא נציג מטעמו, השופט בדימוס שמואל חמדני, ששימש בעבר סגן הנציב בתקופת הנציב הקודם אליעזר גולדברג, וזאת ככל הנראה בשל ההיכרות המוקדמת בין ריבלין לארבל.

מההחלטה עולה כי הסטודנט המשיך לסייע לשופטת גם אחרי שסיים את פעילותו בקליניקה. אסל העבירה לו תיקים להכנת טיוטות להחלטות ולפסקי דין והוא היה מועמד להתמחות אצלה. לאחר שהליכי קבלתו להתמחות התעכבו, הודיעה לו אסל כי העסקתו מבוטלת. בתגובה מחה הסטודנט, עמד על זכותו להתמחות בפני שופט והתלונן על התנהלותה של אסל.

"לדעתנו, צורה זו של חילופי מיילים בין שופט לסטודנט בקליניקה, ובהמשך בין השופט לאזרח מן השורה, שאין לו כל מעמד במערכת, אינה הולמת מעמדו של שופט וביתר שאת גם עלולה לפגוע, בדימויה של מערכת השיפוט", נכתב בהחלטה. "נראה, שהתכתבויות אלה גובלות בהתבטלות דימויו של השופט כשופט עצמאי ובלתי תלוי, גם בעיני עצמו וגם בעיני אדם מן הצד שקורא את הדברים. מערכת יחסים כזו יוצרת גם בעיניו של הסטודנט דימוי של שופט תלתי ולא נחרץ, שהופכת אותו, את הסטודנט, למושיע, כביכול, ולגואל, לא רק בעתות מצוקה, אלא גם בהתנהלות של שגרה יומיומית. האמור בהתכתבויות אינו מוסיף כבוד לשופט. להפך, הוא ממעיט מערכו ופוגע בדימויה של המערכת".

עוד נכתב בהחלטה כי "במהלך עבודתו עם הסטודנט או עם מתמחה אל לו לשופט להסיר את כל המחיצות ולהפוך את הסטודנט או את המתמחה ל'נפש התאומה' שלו, המזמין אותו למעשה להתפלש בנבכי נפשו והגיגיו. אין מניעה שייוצרו יחסים חבריים בין שופט למתמחה, אבל צריך להקפיד על מכובדות הקשרים, לבל ייפרמו תפרי גלימת השופט ויצנחו ביחד עם כבודו. לצערנו, נראה שכך קרה במקרה זה. התכתבויות מעין אלה, לצד היותן בלתי מכובדות ובלתי מכבדות, עלולות לגרום נזק תדמיתי בל ישוער, גם למערכת המשפט".

השופטת בתגובתה מחתה על כך שהסטודנט העביר מיילים או מסרונים שהוחלפו ביניהם ורמזה שיש בכך ניסיון נקמנות והכפשה. על כך השיב חמדני כי "סוף מעשה במחשבה תחילה", והוסיף כי

השופטת הפרה את כללי האתיקה המצופים משופט. השופטת הוסיפה בתגובה כי המיילים שצורפו "אכן משקפים יחסים טובים וקרובים, אך כל זאת במישור המקצועי בלבד". לדבריה, "היא נוהגת כדבר שבשגרה לקיים יחסים חבריים עם עוזרים משפטיים או מתמחים ועם כל עובדי בית המשפט וכל ניסיון לפרש זאת במישור אישי אינו משקף את המציאות".

ממלא מקומו של הנציב, השופט חמדני, ראה ביתר חומרה את העובדה שתיקים רגישים הועברו לעיון הסטודנט. מסתבר כי הסטודנט החזיק בתיקים גם אחרי שנמסר לו כי לא יוכל להתמחות אצל אסל והוא לא התבקש להשיב את כל התיקים שברשותו. בסופו של דבר הוא השיב שמונה תיקים לעיונו של הנציב, עם הגשת התלונה נגד השופטת. "עיון בתיקים העלה כי מדובר בתיקים הנדונים בדלתיים סגורות הכוללים חומר אישי מאוד", נכתב.

"אין מחלוקת שהשופטת העבירה לסטודנט תיקים של בית המשפט שהתנהלו בדלתיים סגורות, כאשר לא היה לו כל מעמד במערכת בתי המשפט, לא של עובד ולא של מתמחה", נכתב בהחלטה. "כמו כן, הועברו לו העתקים של כתבי טענות ופרוטוקולים, לשם הכנת תקצירים לדיונים וכן לשם הכנת חוות דעת וטיוטות לפסקי דין. מיותר להכביר את חומרת המעשה, כאשר מדובר בתיקים רגישים. השופטת ציינה שעשתה כן בתום לב, בהניחה שהסטודנט עומד להיות המתמחה שלה, לאחר שקיבלה בעבר אישור להעסקתו בקליניקה. אך לא ניתן לקבל טיעון של 'תום לב', כאשר מדובר בשופט אשר כיבוד החוק אמור להיות נר לרגליו.

"השופטת כשלה חמורות כשהפעילה שיקול דעת מוטעה והעבירה תיקים לסטודנט, במפגשים מחוץ לכותלי בית המשפט ובאמצעות הדוא"ל. מה גם, שלא מדובר בכשל חד-פעמי, ברגע של היסח דעת, אלא במספר רב של פעמים במשך חודשים, בלי ליידע את הגורמים במערכת ובלי ניסיון לקבל כל אישור לכך". חמדני הוסיף כי "מיותר להכביר מלים על הנזק שיכול להיגרם למערכת המשפט כאשר תיקים חסויים מתגלגלים לידי מי שאינו מוסמך לקבלם. לא קשה לצפות את הנזק שיכול להיגרם אם יועברו החומרים החסויים הלאה".

מיד עם החלטתו של חמדני שכרה אסל עורכת דין ופנתה בכתב ללבני עם התייחסות מפורטת לקביעות נגדה וביקורת על החלטת הנציב. לבני לא הספיקה לטפל בסוגיה וחרף הממצאים החריפים, אסל ממשיכה לכהן, מבלי שננקטו נגדה איזשהם הליכים משמעתיים.

מדוברות מערכת בתי המשפט נמסר: "מדובר בעניין שהטיפול בו טרם הגיע לסיומו. הנושא תלוי ועומד, וממתין לבירור שיערך לאחר שיאווש תפקיד שר המשפטים. לעת הזו לא נוכל להוסיף".

עורכת דינה של השופטת אסל, יעל גרוסמן, מסרה: "מדובר בשופטת מצטיינת שזוכה להערכה גורפת מצד הממונים עליה, מצד המערכת ומצד ציבור המתדיינים, ואף קיבלה תעודת עובד מצטיין (כשעבדה במחלקת ניתוב תיקים בבית משפט השלום בראשון לציון" - ר"ח). מעולם לפני כן לא נמתחה עליה ביקורת ולא הוגשה נגדה תלונה. ההחלטה פוגעת בה פגיעה קשה. העובדות הן שמדובר בסטודנט שהיה בתקופת המעבר שבין קליניקה משפטית שבה הועסק על ידי השופטת על פי דין, לבין תחילת תקופת התמחותו אצלה, אשר סייע לה בתקופת הביניים במספר תיקים. באשר לתכתובות, מדובר בסגנון התכתובות שלא חרג מסגנון חברי המקובל בין אנשים שעובדים כצוות. החלטת הנציב חורגת מהסטנדרטים המקובלים, שבמסגרתם במקרים דומים, וחמורים בהרבה, לא הומלץ על דין משמעתי".